

K i t a b i y a t

Dr. Zeynep Korkmaz, *Türkçede eklerin kullanılış şekilleri ve ek kalıplaşması olayları*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi yayınları nr. 19, Türk Tarih Kurumu basımevi, Ankara, 1962, VIII-98 s.

Türk dil bilgisi yayınları bakımından pek zengin olmayan ilim hayatımıza Doç. Dr. Zeynep Korkmaz güzel eserler vermeye devam ediyor. Müellifin son yıllarda çıkan «Güney-Batı Anadolu ağızları, Ses bilgisi» (Ankara Üniversitesi DTCF. yayınlarından nr. 114, Türk Dili ve Edebiyatı serisi nr. 2, Ankara, 1956) ve «Türk dilinde +ça eki ve bu ek ile yapılan isim teşkilleri üzerine bir deneme» (Ankara Üniversitesi DTCF. Dergisi, XVII/3-4, s. 277-300, Ankara, 1960) eserlerinden sonra, «Türkçede eklerin kullanılış şekilleri ve ek kalıplaşması olayları» adlı eseri de yayınlanmış bulunuyor. Doç Korkmaz bu eserinde türkçenin, bünyesi bakımından, kelimeler kadar önemli bir kısmı yâni ekleri üzerinde çalışarak, bilhassa, ilgi çekici bir hususiyeti incelemektedir: Ek kalıplaşması -ça eki üzerindeki araştırması ile dilimizin bu tarafına eğilen sayın Korkmaz, şimdi konusunu genişleterek, çalışmalarına türkçedeki bütün ekler üzerine yöneltmiş bulunuyor. (Bu konuda bir de makalesi için bk. Zeynep Korkmaz, *Türkçede ek yığılması olaylarının meydana gelişi üzerine*, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı, Belleten 1960, s. 174-180, Ankara, 1960).

Türk dilinin tarihi gelişmesinde önemli yerleri olan belli başlı eserlerin ve mevcut diğer malzemenin çoğunun

henüz, dil bakımından tedkik, hattâ yalnız metin olarak dahi neşir edilmediğini ve bugünkü modern türk şivelerinin de, hepsinin geniş birer temel grameri bulunmadığı ve nihayet türkolojide bu konudaki yayınların azlığı göz önüne alınırsa, böyle monografiler meydana getirmenin çetinliği takdir edilir. Bununla beraber bu gibi çalışmalar ilerlemeden büyük türk ana, grammerinin ortaya çıkarılması da zor olduğu için, bu araştırmalar çok lüzümlüdür. Eski metinlerin okunuşunda ve anlaşılmasında bâzı karanlık noktaların aydınlatılması ve mukayese bakımından da böyle eserlerin bulunmayışı kendisini hissettirir.

Eser «önsöz» ve «giriş» kısımlarından sonra altı bölüme ayrılmış bulunmaktadır:

I. İsim çekimi eklerinin kalıplaşması (s. 5-35)

II. İyelik eklerinin kalıplaşması (s. 37-41)

III. Sıfat eklerinin kullanılış şekilleri ve kalıplaşması (s. 43-47)

IV. İsim-fiil eklerinin kalıplaşması (s. 49-57)

V. Masdar eklerinin kalıplaşması (s. 59-60)

VI. Zarf-fiil eklerinin kalıplaşması (s. 61-77)

Müellifin araştırmasında vardığı ilgi çekici neticeleri yedi noktada toplamakta olduğu «sonuç» kısmından sonra, kitaba bir de almanca hülâsa eklenmiştir. Bunu sekiz sahifelik zengin bir bibliyografya tâkip ediyor.

Bölüm başlıklarından da anlaşıla-

cağı üzere, araştırmada asıl üzerinde durulan husus, eklerin kullanımından ziyade, «kalıplaşma» hadisesidir. Önsöz'de de belirtildiği gibi, bunda başlıca rolü, tabiatıyla ekin kullanılışı oynadığı için, bir kısım eklerin kullanılış şekilleri üzerinde durmak gerekmiştir. Zaten kalıplaşma'nın da yine bir kullanılış şekli olduğu dikkate alınarak, kitaba daha umûmi bir ad verme yoluna gidilmiştir. Eserde ilk bakışta göze çarpan bir diğer husus da, bahis konusu edilen ek-

lerin daha çok çekim ekleri oluşudur. Ancak mesele de bilhassa çekim eklerinde ola-gelen bir durumdur. Bazı kullanılışlarda yapım ve çekim ekleri arasındaki sınırı kesinlikle ayırabilmenin zorluğu da, üzerinde durulması gereken, ayrı bir konudur. Şimdi Türk Dil Kurumu'nun Gramer kolu çalışmalarının yöntemini de üzerine almış bulunan müellifi tebrik eder, bu sâhadaki çalışmalarında başarısının devamını dileriz.

A. F. KARAMANLIOĞLU